

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในประเทศ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักใช้ความคิด ใช้เหตุผล มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมั่นคง ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และยังเป็นการเตรียมคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติสืบไป

พลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เช่นเดียวกับการศึกษาแขนงอื่น ๆ ดังนั้นพลศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของชาติไทยในทุกระดับการศึกษาจนได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 หมวดที่ 6 ข้อที่ 21ว่า "รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษาและพึงจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬาและสุขภาพอนามัยและกิจกรรมการพักผ่อน" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520) ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2535 ได้ระบุจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า "มุ่งพัฒนาบุคคลทั้ง 4 ด้าน อย่างสมดุลย์ และกลมกลืนกันทั้งทางด้าน ปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม "ซึ่งการจัดการพลศึกษาจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ย่อมขึ้นกับโปรแกรมพลศึกษาเป็นสำคัญ ดังที่เวสต์และบูชเชอร์ (Wuest and Bucher, 1991) กล่าวว่า "วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่จะได้รับจากการเรียนพลศึกษานั้นจะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อมีโปรแกรมพลศึกษาที่ดี" เช่นเดียวกับ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523) ได้กล่าวว่า

การที่พลศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่นักเรียนมาน้อยเพียงใด นั้นขึ้นกับว่า ครูพลศึกษาสามารถจัดโปรแกรมพลศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใด ถ้าครูสามารถจัดโปรแกรมพลศึกษาโดยให้นักเรียนได้รับประโยชน์

จากผลศึกษามาก วิชาพลศึกษาก็จะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญ ครู ผู้บริหาร ตลอดจนนักเรียน และผู้ปกครองก็จะเห็นความสำคัญในวิชาพลศึกษา และต้องการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอน วิชาพลศึกษาต่อไป แต่ถ้าการจัดโปรแกรมพลศึกษากลับตรงกันข้ามกับที่กล่าวนี้แม้ว่าวิชาพลศึกษา จะเป็นวิชาหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ตามหลักสูตรก็ตาม ทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ก็คงไม่สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนเท่าที่ควร ความสำคัญของโปรแกรมพลศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการประเมินโปรแกรมพลศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มีความสำคัญยิ่งที่จะต้องประเมินโปรแกรมพลศึกษา เพราะการประเมินพลศึกษาจะช่วยในการ ปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมพลศึกษาด้วย (Oberteuffer and Ulrich, 1962; Dangthrey and Wood, 1971; Puckett, 1976; Brain, 1980, Horine, 1985) นอกจากนี้ ลาพอร์ต์ (Laporte, 1968) ยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของโปรแกรมพลศึกษาว่า "การประเมิน โปรแกรมพลศึกษาจะช่วยให้ทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของโปรแกรมพลศึกษาอันจะเป็นข้อมูล" สำหรับการปรับปรุงโปรแกรมพลศึกษาให้ดีขึ้น มิใช่เพื่อแสดงผลของการประเมินเป็นสำคัญ บุคควอลเตอร์ (Bookwalter, 1967) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินโปรแกรมพลศึกษา ไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพลศึกษาอย่างมีขั้นตอน
2. เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมพลศึกษากับสถาบันอื่น ๆ ทั้งโดยส่วนรวมหรือโดยบาง ส่วนที่สนใจ
3. เพื่อให้ทราบว่าโปรแกรมพลศึกษาด้านต่างๆมีความเหมาะสมที่เป็นระดับมาตรฐาน แล้วหรือยังถ้ายังก็ยังสามารถปรับปรุงได้ทันที
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรม ในด้านการผลิตบุคลากรทางพลศึกษาการ ทั้งนี้ประเมินโปรแกรมพลศึกษาควรมีการประเมินทุกปี และมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นว่าโปรแกรมพลศึกษาดีหรือไม่เพียงไรจำเป็นต้องมีการประเมิน เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อครูพลศึกษา เพื่อที่จะได้นำไปแก้ไข สนับสนุนให้โปรแกรมพลศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ที่วางไว้อย่างสูงสุด เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในอันที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2537

ชาญชัย ขอบธรรมสกุล ได้มีการพัฒนารูปแบบการประเมินโปรแกรมพลศึกษาและสร้างบทวิเคราะห์คุณภาพโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินโปรแกรมพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและเอกชนต่อไป

จากสภาพที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและเอกชนทั่วประเทศมีการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปรับปรุง 2533 เหมือนกันทั่วประเทศ โดยเฉพาะวิชาพลศึกษาซึ่งเป็นวิชาบังคับ มีการจัดพลศึกษาในโรงเรียนเป็นอย่างไร เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพลศึกษาหรือไม่ นักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับการจัดโปรแกรมพลศึกษาเป็นสำคัญ ถ้าโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนดีมีคุณภาพผู้เรียนก็สามารถได้รับประโยชน์ และการที่จะทราบว่าโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนมีการจัดได้ดีหรือไม่จะต้องมีการประเมินโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะประเมินโปรแกรมพลศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข การจัดโปรแกรมพลศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโปรแกรมพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อประเมินโปรแกรมพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมพลศึกษาระหว่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน กับโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

โปรแกรมผลศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ กับโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าหมวดพละนามัยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ 210 โรงเรียน จำนวน 210 คน จากประชากรทั้งหมด 442 โรงเรียน จำนวน 442 คน และประชากรเป็นหัวหน้าหมวดพละนามัย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนขนาดต่าง ๆ 23 โรงเรียน จำนวน 23 คน
2. การประเมินโปรแกรมผลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้แบบประเมินโปรแกรมผลศึกษาที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย ชาญชัย ขอบธรรมสกุล ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการประเมินโปรแกรมผลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2537 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสำรวจทั่วไป และแบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดพละนามัย
3. การประเมินโปรแกรมผลศึกษา ประเมินใน 6 ด้าน คือด้านการเรียนการสอน พละศึกษาในชั้นเรียน ด้านครูพละศึกษา ด้านการบริหารงานหมวดวิชาพละนามัย ด้านการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ด้านการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน และด้านการจัดและบริหารวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางพละศึกษา
4. การประเมินโปรแกรมผลศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการประเมินในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบประเมินโปรแกรมพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาของ ชาญชัย ขอบธรรมสกุล เป็นแบบประเมินที่สามารถนำไปประเมินโปรแกรมพลศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้
2. ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากหัวหน้าหมวดพลศึกษามัธยม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายถือเป็น ข้อมูลที่เป็นความจริง และเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมพลศึกษา หมายถึง โปรแกรมพลศึกษาที่ประกอบด้วย การจัดและบริหาร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ ด้านการเรียนการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน ด้านครูพลศึกษา ด้านการบริหารงานหมวดวิชาพลศึกษามัธยม ด้านการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ด้านการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน และด้านการจัดและบริหารวัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางพลศึกษา

การประเมินโปรแกรมพลศึกษา หมายถึง กระบวนการในการใช้ข้อมูล เพื่อตีความหมายหรือกำหนดระดับของโปรแกรมพลศึกษาโดยผู้ที่มีวุฒิทางพลศึกษาให้คะแนนแต่ละรายการที่ใช้ประเมินตามสภาพที่เป็นอยู่จริง เมื่อทราบคะแนนของการประเมินแล้วสามารถนำไปตีความหมายของการประเมินได้กับปกติวิสัยโปรแกรมพลศึกษาสำหรับมัธยมศึกษาที่ได้พัฒนาไว้แล้ว

โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งประกอบด้วย 3 เขตการศึกษา ได้แก่ เขตการศึกษา 9 เขตการศึกษา 10 และเขตการศึกษา 11 ซึ่งเป็นเฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง หรือแบบสหศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 3 เขตการศึกษาได้แก่ เขตการศึกษาที่ 9 เขตการศึกษาที่ 10 และเขตการศึกษาที่ 11 ซึ่งเป็นเฉพาะนักเรียนชาย นักเรียนหญิง หรือแบบสหศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่สังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เท่านั้น ซึ่งเป็นเฉพาะนักเรียนชาย หรือนักเรียนหญิงหรือแบบสหศึกษา

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 1,500-2,499 คน

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 1,500 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลการประเมินโปรแกรมผลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น หัวหน้าสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนสามารถให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนได้ถูกต้อง

2. นำผลจากการประเมินโปรแกรมพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน และโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ เป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนาระบบพลศึกษาในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถเกิดการพัฒนทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้อย่างสูงสุด

3. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย